

Obsah

PŘEHLEDNÁ CHARAKTERISTIKA OBDOBÍ MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

(Pavel Vacek) 9

Úvod 9

Tělesný a pohybový rozvoj 9

Vývoj poznávacích procesů 10

Citový a sociální rozvoj 12

Osobnost mladšího žáka 13

Literatura 14

MORÁLNÍ VÝVOJ V MLADŠÍM ŠKOLNÍM VĚKU (Pavel Vacek) 15

Obecná charakteristika mravního vývoje 15

Morální usuzování 15

Morální jednání 16

Mravní citění 17

Podmínky morální výchovy 18

Dramatická výchova a morální rozvoj 18

Podněty pro rozvoj některých mravních kvalit v mladším školním věku 19

Základní a použitá literatura 20

I. DRAMATICKÁ VÝCHOVA JAKO OBOR A VYUČOVACÍ PŘEDMĚT 21

A. Dramatická výchova ve škole 21

B. Cíle, obsah a okruhy učiva 22

a) Cíle dramatické výchovy 22

b) Obsah a metody 23

C. Plánování učiva 24

□ Příklad hierarchizace cílů 24

D. Osobnost učitele 27

II. OSOBNOSTNÍ ROZVOJ / PRŮPRAVNÉ HRY A CVIČENÍ 28

- A. Seznámení, uvolnění, rozezhřátí 29**
- a) Seznamovací hry 29
  - b) Rozehřívací hry 30
  - c) Průpravné hry a cvičení pohybově rytmická 30
  - d) Průpravné hry a cvičení na aktivizaci svalů a těžiště 31
- B. Soustředění 32**
- C. Rytmus, temporytmus, dynamika a smysl pro gradaci 33**
- D. Smyslové vnímání 36**
- a) Zrak 36
  - b) Sluch 37
  - c) Hmat 37
  - d) Čich 37
  - e) Chuť 38
- E. Prostorové citění 38**
- a) Hry a cvičení ve skutečném prostoru 38
  - b) Hry a cvičení v pomyslném prostoru 39
- F. Fantazie a představivost 40**
- a) Fantazie a představivost pohybová a pantomimická 40
  - b) Hry s předměty 42
  - c) Fantazie a představivost slovesná 42
- G. Partnerské vztahy a skupinová citlivost 42**
- Příklad využití průpravných her a cvičení v hodině dramatické výchovy v 1. – 3. ročníku ZŠ – Dračí pohádka 43
  - Příklad využití průpravných her a cvičení v hodině dramatické výchovy ve 4. – 5. ROČNÍKU ZŠ – Židle 45

III. SOCIÁLNÍ ROZVOJ / DRAMATICKÉ HRY A IMPROVIZACE 47

- A. Vymezení základních pojmů 47**
- Situace a dramatická situace 47
  - Dramatická osoba – dramatická postava 47
  - Dramatické jednání 48
  - Dramatický děj 48
  - Příklad dramatické situace 48
  - Hra v situaci 48
  - Hra v roli 48
  - Charakterizace 49
  - Improvizace 49
  - Interpretace 49
- B. Třídění dramatických her a improvizací 50**
- 1. Improvizace bez dramatického děje 50
    - a) Improvizace bez kontaktu 50
    - b) Improvizace s kontaktem 50
  - 2. Improvizace s dramatickým dějem 51
- C. Zdroje námětů pro dramatické hry a improvizace 51**
- D. Stanovení cílů dramatické hry a improvizace 53**

- E. Stavba dramatické hry a improvizace 54**
 Příklad otevření improvizace jednoduchou instrukcí 55
 Příklad otevření improvizace úryvkem z literárního textu 55
1. Expozice neboli uvedení do děje 55
  2. Kolize – zařazení dramatického prvku (rozporu nebo konfliktu), který vyvolá dramatické napětí a potřebu jej řešit 56
  3. Krize – vyvrcholení dramatu 57
  4. Peripetie – obrat a možnosti řešení 57
  5. Katastrofa a závěrečná katarze – rozuzlení a očista 58
- F. Vedení dramatické hry a improvizace 58**
- G. Reflexe a hodnocení dramatické hry a improvizace 58**
- H. Ukázky námětů a technik dramatických her a improvizací 59**
 Příklad improvizace bez dramatického děje pro 1. – 2. ročník ZŠ
Návštěva lesa 60
 Ukázka přípravy na vyučovací hodinu her a improvizací s dramatickým dějem pro 2. – 4. ročník ZŠ – Být kamarádem 61
 Ukázka přípravy školního dramatu pro 3. – 5. ročník ZŠ – Otevřít dveře cizím lidem může být nebezpečné 62
 Zápis ukázky školního dramatu britského pedagoga dramatické výchovy Tonyho Goodea (University of Northumbria) – Mela 64
 Ukázka využití literárního textu ve školním dramatu pro 2. – 5. ročník ZŠ – Síska Kyselá 66
 Ukázka využití literární předlohy jako východiska k improvizacím ve 4. ročníku ZŠ – Medvídek Pú 67

PRAMENY A POUŽITÁ LITERATURA 69

PŘÍLOHA

NÁVRH OSNOV DRAMATICKÉ VÝCHOVY PRO 1. AŽ 5. ROČNÍK OBECNÉ ŠKOLY (Irina Ulrychová–Jaroslav Provazník) 71

DOPORUČENÁ LITERATURA A ZÁSOBNÍKY HER A CVIČENÍ 82

- a) základní 82
- b) rozšiřující 82